

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра кримінального права

Лабораторія «Інновації у сфері кримінальної юстиції»

Одеський осередок ВГО «Асоціація кримінального права України»

КОНСЕРВАТИВНО-ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ

Одеської науково-практичної конференції

24 листопада 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)
К65

Відповідальний за випуск **Ю. Ю. Коломієць.**
Матеріали видано в авторській редакції.

Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права : матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.) / відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 252 с.

ISBN 978-617-8263-98-0

У збірнику матеріалів Одеської науково-практичної конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» відображено консервативні і ліберальні ідеї професорсько-викладацького складу кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», аспірантів, студентів, школярів, які цікавляться проблемами сучасного кримінального права України, а також практиків, готових до співробітництва з науковцями.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, практиків, небайдужих до кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням.

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)

ISBN 978-617-8263-98-0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2024

Кулик Анастасія Валеріївна

Основи кримінальної політики протидії кримінальним
правопорушенням проти власності 140

Цибохін Олег Миколайович

Розвиток кримінальних заборон у сфері оподаткування
за КК України 2001 року. 146

Таратинов Юрій Миколайович

Девіантна поведінка в економіці 152

Альбещенко Олексій Станіславович

Застосування приватних військових компаній у сучасних
геополітичних процесах 158

Тарасенко Марія Леонідівна

Поняття вбивства у вітчизняній кримінально-правовій
доктрині: визначення, ознаки, тенденції розвитку. 162

Борисенко Дмитро Юрійович

Особливості реалізації принципу індивідуалізації
кримінальної відповідальності 167

Задорожна Єлизавета Володимирівна

Теорії причинного зв'язку в науці кримінального права 170

Єйникова Валерія Вікторівна

Амністія та помилування як аспекти реалізації
принципу гуманізму. 174

Ленюк Вікторія Артемівна

Відмежування групового порушення громадського порядку
від суміжних складів правопорушень. 178

Соколов Євген Максимович

Окремі аспекти кримінально-правової охорони цивільного
населення в умова збройного конфлікту. 182

Загнітко Анна Валентинівна

Вчинення колабораційної діяльності в період
воєнного стану. 186

РОЗДІЛ 3
ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Туляков В'ячеслав Олексійович

«Гумор» у публічному праві проти права гумору. 190

Загнітко Анна Валентинівна
студентка 3 курсу факультету цивільної
та господарської юстиції
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Освітня біографія

З 2010 по 2021 рік навчалась у Монастирищенському ліцеї № 2, який закінчила із золотою медаллю. Приймала активну участь у шкільній самодіяльності, заступник президента школи, переможниця багатьох міських олімпіад. У 2021 році вступила до Національного університету «Одеська юридична академія» на факультет цивільної та господарської юстиції. У 2023 році поступила на другу спеціальність. На даний момент є студенткою 3-го курсу за спеціальністю 081 «Право» та студенткою 2-го курсу за спеціальністю 035 «Філологія». Приймаю активну участь у студентському житті, являюся старостою групи та приймаю участь у наукових конференціях.

Наукові вподобання: конституційне право, кримінальне право, цивільне право.

ВЧИНЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Злочини проти основ національної безпеки України є одними з найтяжчих кримінальних правопорушень, що передбачені в чинному Кримінальному кодексі. Зважаючи на тяжкість покарань, які передбачені в санкціях статей особливої частини КК України, можна стверджувати, що вчинення державної зради є найтяжчим кримінальним правопорушенням. В період воєнного стану, рівень посягання на національну безпеку значно зріс і щоб забезпечити правопорядок, держава повинна була вдосконалити певні норми чинного законодавства. Додалися низка нових статей в розділ I Особливої частини, що вважаються різновидами державної зради. Саме таким чином з'явилася стаття 111-1, відповідно до якої за вчинення

колабораційної діяльності особа може притягнутися до кримінальної відповідальності.

Перш за все, варто зрозуміти хто такий колаборант і які саме дії слід кваліфікувати, як колабораційну діяльність.

Колаборант – це особа, яка усвідомлено співпрацює з окупаційною військовою чи цивільною владою на шкоду власній державі. Відповідно, колабораційна діяльність – це співпраця з окупаційною владою на шкоду своїй країні. Основна різниця колабораційної діяльності від державної зради полягає в тому, що перше правопорушення вчиняється вже в умовах окупації.

Проблематика притягнення особи до відповідальності за вчинення колабораційної діяльності полягає в тому, що це відносно нова стаття, яка з'явилася в Кримінальному кодексі в березні 2022 року.

Відповідно до ч. 2 ст. 5 КК України, закон про кримінальну відповідальність не має зворотної сили в часі, якщо встановлює кримінальну протиправність діяння. Тобто особи, які вчиняли колабораційну діяльність до березня 2022 року не будуть нести кримінальну відповідальність, адже це не буде кваліфікуватись як кримінальне правопорушення.

Суб'єктом вчинення є фізична осудна особа, яка досягла загального віку кримінальної відповідальності. В ч. 2 ст. 22 КК України немає зазначеної ст. 111-1, отже особи, які здійснюють колабораційну діяльність у віці до 16 років, не будуть нести кримінальної відповідальності.

Розглянемо судову практику з питань колабораційних дій. Прикладом може бути справа Київського районного суду м. Одеси, яка набрала законної сили 25.09.2023 р. Обвинувачена особа в даній справі публікувала пости в соціальних мережах, в яких зазначались заперечення збройної агресії проти України та публічні заклики до підтримки рішень та дій держави-агресора. Такі дії були кваліфіковані за ч. 1 ст. 111-1 КК України. Особа повністю визнала свою вину та не оспарювала встановлені обставини. Суд визнав особу винною та призначив покарання у виді позбавлення права обіймати посади в державних органах влади і в органах місцевого самоврядування на строк десять років.

Іншим прикладом є вирок Дніпровського апеляційного суду. Особа обвинувачена за вчинення правопорушення за ч. 3 ст. 111-1 КК України, тобто пропаганда в закладах освіти з метою сприяння збройної агресії проти України. Особа здійснювала вплив на нестійку свідомість учнів, що спричинило негативні наслідки для повноцінного освітнього процесу України.

Апеляційну скаргу ініціював прокурор, так як вважав, що основне покарання не відповідало тяжкості скоєного злочину. Прокурор не оскаржував фактичні обставини справи, а лише зазначав про неправильне застосування судом першої інстанції закону України про кримінальну відповідальність. Місцевий суд призначив покарання у вигляді арешту строком на три місяці з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій у закладах освіти строком на десять років..

Суд апеляційної інстанції розглядав скаргу з приводу призначення більш суворого основного покарання, а саме – два роки позбавлення волі та призначити додаткове покарання, яке обмежувало б доступ підсудному до зайняття посад в органах державної влади. Скарга була задоволена частково, адже покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових правопорушень. В результаті Дніпровський апеляційний суд вирішив залишити призначення основного покарання, за вироком місцевого суду, без змін, проте змінити додаткове покарання на більш суворе. Так, суд призначив додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій у закладах освіти, а також обіймати посади в органах державної влади, державного управління, місцевого самоврядування у сфері освіти, строком на десять років.

Зважаючи на норми чинного законодавства та на судову практику, можна зробити висновок, що особи, які вчиняють колабораційну діяльність, будуть притягнені до кримінальної відповідальності у порядку, визначеному в законодавстві. Держава робить все можливе для того, щоб попередити вчинення правопорушень пов'язаних з колабораційною діяльністю й покарати осіб, які винні у їх вчиненні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14/conv>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 3 березня 2022 року № 2108-IX. URL: <http://www.golos.com.ua/documents/z-2108-ix.pdf>
3. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113071535>

4. Вирок Дніпровського апеляційного суду від 11 липня 2023 року у справі № 183/184/23. *Єдиний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112165160>

Ключові слова: кримінальне правопорушення, колабораціонізм, відповідальність.
Key words: criminal offence, collaboration, liability.

Науковий керівник:

Камінський Петро Валерійович – доктор філософії в галузі «Право», асистент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».